

Bir Yıldız Kaydı

Çalışmaları dünya capında yankı uyandıran TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Muzaffer Aksoy 19 Aralık 2001'de vefat etti.

Benzenin lösemiye yol açtığını kanıtlayarak ABD'de bu kimyasal maddenin yasal değerinin 1 ppm'e düşürülmesini sağlayan Prof. Dr. Aksoy, thalassemia ve anormal hemoglobinler konusundaki çalışmaları ile uluslararası tıp literatürüne geçmişti.

TÜBİTAK Tıp Ödülü, Sedat Simavi, Eczacıbaşı, Devlet ve Ramazzini ödülleriyle layık görülen Prof. Dr. Aksoy, İstanbul Tıp Fakültesi Hematoloji Dalı'nın da kurucusuydu.

Hematoloji uzmanlığını ABD'de, Prof. Dr. William Dameshek'in klinik ve laboratuvarında yapan Prof. Dr. Muzaffer Aksoy, burada "anti-fetal serum üretimi" yaparak Beta-thalassemia ve orak hücre sendromlarında saptanan fetal hemoglobini incelemeyi amaçlamıştı. Deney hayvanı olarak da tavşanları seçmişti. Ürettiği serumu 6 Cooley anemisi olgusunda kullanan Aksoy, bu deneyle olgulardaki alkali ezistan hemoglobinin fetal hemoglobini olduğunu kanıtladı. Bu araştırmayla ilgili makalesi 1955'te İsviçre'de "Acta Haematologica" dergisinde yayınlandığında uluslararası tıp camiasında büyük yankı yaratmıştı.

Türkiye'ye döndükten sonra yaptığı çalışmalarla Eti-Türkleri'nde %13.5 oranında orak hücre taşıyıcılığı saptayan Prof. Dr. Aksoy'un bu buluşu ünlü Lancet dergisinde yayınlandı. Prof. Dr. Aksoy, Prof. W.Dameshek'in önerisi ile iki kez araştırmaları için toplam 6.500 dolarlık yardım oldu. Bu yardımlarla Güney-Doğu Anadolu, Lübnan ve Türkiye'nin bazı bölgelerinde anormal hemoglobinler, thalassemik sendromlar ve G-6 fosfat eksikliği ile ilgili araştırmalarda bulundu ve bu kan hastalıklarını sıklıkla tayin etti.

1960 yılından itibaren "Benzen" in sebep olduğu kan hastalıkları ve özellikle lösemi sorunu üzerinde çalışmaya başlayan Prof. Dr. Muzaffer Aksoy'un bulguları, birçok ülkede yayınlandı. 1974'de ünlü Blood dergisinde çıkan "Leukemia in Shoeworkers Exposed Chronically to Benzene" isimli yazısı ABD'de bu kimyasal maddenin yasal değerinin 1 ppm'e düşürülmesini sağladı. Bununla ilgili olarak Washington'da bir bilimsel mahkeme kuruldu ve Prof. Dr. Muzaffer Aksoy, bilimsel tanık olarak çağrıldı.

Uzun tartışmalar sonucu 1977'de ABD'de benzenin yasal değeri 1 ppm'e düşürüldü. 1987 yılında ABD'deki CRC Press adlı yayınevi Prof. Dr. Aksoy'dan benzenin karsinogenitesi ile ilgili bir kitap yazmasını istedi. Bu eser 1988'de CRC Benzene Carcinogenicity adıyla yayınlandı. 158 sayfalık bu yapıtın 3/2'si Prof. Dr. Muzaffer Aksoy tarafından yazıldı. Diğer bölümleri M. İkada, T.T. Okino ve C.A. Cnyder tarafından tamamlandı.

Prof. Dr. Aksoy'un Türkiye'de de benzenle ilgili yayınlanmış 2 kitabı bulunuyor.

Prof. Dr. Muzaffer Aksoy'un Hayat Hikayesi

Muzaffer Aksoy 1915'de Antalya'da doğdu. 1934'te İstanbul Erkek Lisesi'ni ve 1940'ta İstanbul Tıp Fakültesi'ni bitirdi. İkinci İç Hastalıkları Kliniği'nde uzman oldu ve Mersin Devlet Hastanesi'nde uzman doktor olarak çalıştı.

1952-53 yılları arasında Boston'da ünlü Prof. Dr. W. Dameshek'in kliniğinde araştırma asistanı olarak bulunan Prof. Dr. Aksoy, bu klinikte tavşanlarda "Anti-fetal hemoglobin serum" üretti. Bunun fetal ve adult hemoglobinlerle olan ilişkisini saptadı.

Türkiye'ye döndükten sonra Mersin Devlet Hastanesi'nde çalıştı. 1957'de İlk Yardım Hastanesi'ne atandı. 1959'da doçentlik sınavını tamamlayan Aksoy, İstanbul Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Kliniği'nde eylemli doçent oldu. 1986'da emekli olan Muzaffer Aksoy, 3 çocuk babası idi.

Bu yazı Günce dergisinin Şubat 2002'de yayımlanan 22. sayısından alınmıştır.